

215. Ófehértó, római katolikus templom

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ú

2002. május 14-én a templom szigetelési munkálatai során emberi csontvázakra bukkantak. A helyszínen megállapítottuk, hogy a templom lábazati szigetelése során ásott mintegy 30–40 cm széles árokban a mai felszín alatt 10–15 centiméternyire másodlagos helyzetben visszadobált sírokra bukkantak. A temetkezések a templom körüli temetőhöz tartoznak, s azokat a templom korábbi bővítési, illetve renoválási munkái során már megbolygatták. Az árkokat már tovább nem bővítik, így a feltárás szükségtelen.

ISTVÁNOVITS ESZTER – ALMÁSSY KATALIN

216. Ópusztaszer, Szermonostor

(Csongrád megye) Kö

A 2002. június 3-tól augusztus 23-ig zajló feltárás eredményei röviden a következők:

A 95/4–95/5–95/6–01/1–93/2–95/2 szelvényes területén mindenütt elértük és kibontottuk az úgynevezett „fakolostor” helyiségeinek a 4. szintjét. Ez az épület legkorábbi periódusa. Megfigyelhető volt, hogy az ezek szerint immár négyszer megújított É-i szárnynak a helyét is módosították („eltolták”) egyszer az átépítések során: az egyes helyiségek azonban következetesen megőrizhették funkciójukat. A „fakolostor” alatt elértük a tatárjárás előtti, úgynevezett „kőkolostor” udvarának a 2. szintjét a 95/4–93/2. szelvényekben. Ez a már korábban feltárt szelvényekhez hasonló módon itt is erősen kötörmelék-szerű szint, aminek ráadásul egy kb. 3×3 m-es területe igen apró vörös márványtörmelékkel van borítva. Ezt a területet három oldalán oszlophelyek sora határolja: valószínű tehát, hogy a '80-as években feltárthoz hasonló kőfaragó (mű)hely állhatott itt is. A munkahelyet fedett fészkerként tudjuk elképzelni. Ez alatt a szint alatt két földbe mélyített műhelygödört tártunk fel. Az egyik (02/17. gödör) 5,5 m×3,5 m-es szabályos, ovális, lépcsőzetes kialakítású gödör, az É-i végén az oldalfalába egy egyszerű földfalú kemence volt kialakítva. Betöltésében igen sok hamut figyeltünk meg, funkciója azonban sajnos nem derült ki. A másik (02/28. gödör) jóval kisebb, erősen átégett oldalfalak és vastag hamubetöltés jellemezte. Alakja és egyéb jellemzői alapján ércpörkölő gödörnek tartható. E műhelygödörök érdekessége az a tény, hogy az 1993-ban feltárt harangöntő gödör közelében kerültek elő, tehát szemmel láthatóan a tatárjárás előtti „kőkolostor” udvarának a közepén volt egy, a tűzveszélyes tevékenységek számára használt műhelykörzet. További érdekességnek számít a „fakolostor” maradványait vágó, 14. század végi 15. századi, szokatlanul mély terménytároló gödrök sora. Egy sorozat legalább 2,5 m mély, szabályosan kialakított ilyen gödört tártunk fel gazdag leletanyaggal, melyek a késő középkori mezőváros lakóit szolgálhatták.

VÁLYI KATALIN

217. Ölbő, 1. kútvezeték

(Vas megye) Ó, Ró, Kö

2002. augusztus 21–28. között lezajlott az ölbői 1. kútvezeték megelőző régészeti feltárása. A tervezett nyomvonal több helyen is érintett őskori, római és középkori objektumokat, melyek közül kettő kemence volt. A leletanyag túlnyomó részt középkori (11. és 14–15. századi) kerámia volt, kevés tegula és állatcsont került még elő.

KISS PÉTER

218. Paks, Dunakömlőd, dögkút

(Tolna megye) Ró

2002. március 27-én lakossági bejelentés érkezett a Városi Múzeumba, hogy Dunakömlődön, a sportpálya irányából a faluból kivezető földesút jobb oldalán, az út mellett húzódó patak mentén, az utolsó házaktól 3–400 m-re, a fenyves előtt, az esőtől megmosott mélyszántásban római cserepeket, terra sigillatát, szövőszéknehezéket és vastárgyat találtak. A hely Dunakömlődtől Ny-ra, a Vörösmalmi-árok É-i oldalán, mély és száraz szántásban fekszik, a fenyveserdő és egy kis erdősáv között, amely a dögkutat is magában rejti. Néhány évtizede a kb. 100×150 m nagyságú terület közepén egy sávban még szőlő húzódott, valószínűleg ehhez tartozott a lelőhelyen ma is álló kis ház. Leleteket kb. a 110–420 m szintvonalak között találni, ameddig a domb meredekben emelkedni nem kezd. A ház és az erdősáv között több a lelet, bár a ház és a fenyves közt is található igen szóróványosan. A lelőhely központja az erdősáv szélétől 5–10 m-re, a dögkút vonalában található kb. 5×5 m nagyságú építési törmelék-sűrűsödés, ahol (peremes) téglá- és kötörmelék mellett egy valószínűleg párkányhoz tartozó, párhuzamos, ferde kannelúrákkal díszített, kb. 25 cm-es mészkőtöredéket is találtunk. Ennek környékén, főleg tőle D-re, e rész DNy-i részében több hamus és egy vörös foltból gyűjtöttük a kevés, jellegtelen és nem túl rangos, 3–4. századi kerámiát.

Az erdősávtól D-re, az elgeregelyezett veteményeskertben, valamint a dúllóúttól D-re alig, Ny-ra pedig az elsimított szántásban már nem találtunk leletet. Feltehetően csak egy magányos római kőépülettel és a hozzá tartozó egyéb építményekkel számolhatunk itt.

K. NÉMETH ANDRÁS

219. Paks, Dunakömlőd, Lussonium castellum

(Tolna megye) Ró, Kú

A 2002. július 1. és 31. között zajló ásatás az előző évi ásatás szelvényeinek a tisztításával és a részben visszatöltött, de még további feltárást igénylő szelvények és szelvényrészek ismételt kibontásával kezdődött.

Az erőd É–D-i főútjának Ny-i oldalán már a korábbi években kirajzolódott egy korai faszerkezetű, és egy későbbi kő építésű barakk, amelynek az ásatási évben sikerült a fontosabb szerkezeti sajátosságait meghatározni. Egy metszetben sikerült a 10/11 szelvény Ny-i, már